

ΟΜΑΔΑ Α΄

ΘΕΜΑ Α1

α. Γιατί η εργατική τάξη στην Ελλάδα δεν κατόρθωσε να διαδραματίσει αποφασιστικό ρόλο στις κοινωνικές εξελίξεις του τόπου έως το 1910;

Μονάδες 10

β. Ποιες είναι οι πολλαπλές συνέπειες που προέκυψαν για την Ελλάδα μετά την ενσωμάτωση των Νέων Χωρών στον εθνικό κορμό με το τέλος των Βαλκανικών πολέμων;

Μονάδες 16

ΘΕΜΑ Α2

α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τα δεδομένα της **Στήλης Α** και δίπλα στο καθένα το γράμμα της **Στήλης Β** που δηλώνει τη σωστή απάντηση.

Στήλη Α	Στήλη Β
1. Ε.Δ.Ε.Σ.	α. Ιδρύει νεολαιίστικη οργάνωση, την Ε.Π.Ο.Ν.
2. Ε.Κ.Κ.Α.	β. Ανατινάσσει τα γραφεία της προδοτικής φασιστικής οργάνωσης Ε.Σ.Π.Ο.
3. Ε.Α.Μ.	γ. Αποτελεί ένα είδος κυβέρνησης της ελεύθερης Ελλάδας.
4. Π.Ε.Α.Ν.	δ. Ιδρύει αντάρτικο σώμα με το οποίο δρα κυρίως στην περιοχή της Γκιώνας.
	ε. Δίνει την πρώτη μάχη στα Ρυκά της Παρνασσίδας.
	στ. Συμμετέχει στην ανατίναξη της γέφυρας του Γοργοποτάμου με το ένοπλο σώμα Ε.Ο.Ε.Α.

Μονάδες 8

β. Να δώσετε το περιεχόμενο των παρακάτω Συμφώνων:

- "Αντιδιεθνιστικό Σύμφωνο"
- "Σύμφωνο Μολότωφ - Ρίμπεντροπ"
- "Σύμφωνο της Άγκυρας"
- "Σοβιετοκεμαλικό Σύμφωνο Φιλίας".

Μονάδες 16

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Β1

Με βάση το κείμενο που σας δίνεται και τις ιστορικές σας γνώσεις να κρίνετε την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του Ελευθερίου Βενιζέλου κατά τα έτη 1928-1932.

"Αλλά θα στηρίζωμεν ακόμη αποτελεσματικότερον το κοινωνικόν καθεστώς δια της επιβαλλομένης αμέσου και ριζικής μεταρρυθμίσεως του εκπαιδευτικού μας συστήματος, εφόσον εκατοντάδες σχολείων της κλασσικής λεγομένης εκπαιδεύσεως εξακολουθούν να εξαπολύουν κατ' έτος χιλιάδας νέων ατελέστατα συνήθως μορφωμένων, ανικάνων ουσιαστικώς διά κάθε παραγωγικήν εργασία, το μέλλον μας δε δεν ημπορεί παρά να είναι σκοτεινόν και το κράτος εργάζεται προφανώς δια να παρασκευάση τον μέλλοντα στρατόν της κοινωνικής ανατροπής. Είμαι βέβαια θιασώτης της κλασσικής εκπαιδεύσεως αλλά δι' ελαχίστην αναλογίαν της σπουδαζούσης νεολαίας, δια τους ολίγους εκλεκτούς, οι οποίοι θα αποτελέσουν την ηγεσίαν της αύριον. Εις τους εκλεκτούς τούτους κατατάσσω όλους εκείνους, οίτινες προερχόμενοι έστω εκ

των κατωτέρων στρωμάτων θα ηρίστευον εις το δημοτικόν σχολείον και εις τους οποίους, εφ' όσον είναι άποροι, το κράτος θα έδιδεν υποτροφίας δια να συνεχίσουν την περαιτέρω μόρφωσίν των. Δια τους πολλούς, τους φοιτώντας εις τα σχολεία της Μ.Εκπαιδεύσεως, η κλασσική λεγομένη εκπαίδευσις είναι στείρα απολύτως και άγονος.

Αλλά και το δημοτικόν σχολείον, το οποίον μορφούμενον εις σχολείον εργασίας πρέπει σοβαρώς να μεριμνήσωμεν, όπως καταστή γενικώς εξατάξιον, με την ευχήν όπως βραδύτερον γίνη και επτατάξιον, δεν αντιλαμβάνομαι ως σχολείον γενικής μόνον μορφώσεως.

Πιστεύω ότι κατά τα τελευταία έτη της εν αυτώ φοιτήσεως δυνάμεθα κυρίως εις τα σχολεία των γεωργικών περιφερειών να μεταδώσωμεν εις τους μαθητάς ποσόν πρακτικών γεωργικών γνώσεων, αι οποίαι θα τους καταστήσουν ικανωτέρους εις την καλλιέργειαν της γης και εάν ακόμη δεν έχουν τα μέσα ή την ευκαιρίαν να συμπληρώσουν την γεωργικήν των μόρφωσιν δια της φοιτήσεως εις πρακτικόν γεωργικόν σχολείον. Εννοείται άλλως τε ότι δεν θίγω παρά εις γενικωτάτας μόνον γραμμάς το πρόβλημα το κατ' εξοχήν πολύπλοκον και δυσχερές".

Τάσου Μιχαλακέα, *Ιστορική σύνθεσις*, σ.630-631.

Μονάδες 25

ΘΕΜΑ Β2

Μελετώντας την πηγή που σας δίνεται και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να περιγράψετε τις οικονομικές δραστηριότητες στις οποίες επιδίδονται οι Έλληνες αστοί κατά το 19^ο αιώνα.

"Το ζήτημα όμως που ενδιαφέρει περισσότερο εδώ είναι τα αποτελέσματα της μεταπρατικής ιδεολογίας. Γιατί οι μικρόπνοες οικονομικές δραστηριότητες του καθενός αστού ατομικά, στηριγμένες στην αποφυγή κάθε κινδύνου και στην επιδίωξη υψηλού και γρήγορου κέρδους καθόριζαν και τα όρια της συλλογικής πρακτικής της τάξης του, όρια οικονομικά και πολιτικά. Σε αντίθεση με τους δυτικούς συναδέλφους τους οι έλληνες αστοί είχαν διαστρεβλωμένη αντίληψη πολλών βασικών αναγκών του καπιταλισμού, όπως είναι π.χ. οι ανάγκες για προστατευτισμό ή για μια αναπτυγμένη εσωτερική αγορά. Αντιλαμβάνονταν τους δασμούς σαν μέσο για ν' αυξήσουν όχι την ανταγωνιστικότητά τους αλλά τις τιμές τους και το βραχυπρόθεσμο κέρδος... Γιατί άραγε (η αστική τάξη) θα επιχειρούσε να κυριαρχήσει στην πολιτική; Για ατομικά προνόμια που μπορούσαν ν' αποκτήσουν με τη δωροδοκία και την πατρωνεία; Τι αξία θα είχε μια μακρόχρονη πολιτική κυριαρχία για άτομα που ο ορίζοντας των προβλέψεών τους έφθανε μόνο λίγους μήνες πιο πέρα και η μεγαλύτερη φιλοδοξία τους ήταν να πετύχουν απόσβεση του κεφαλαίου τους σ' ένα ή δύο χρόνια; Ποιοι πόροι θα τροφοδοτούσαν την κεφαλαϊκή σώρευση, αφού οι πρωταρχικές φροντίδες του μεγαλοαστού ήταν, όχι μόνο τότε αλλά και στην Ελλάδα του 20ου αιώνα, να αποταμιεύει ή και να επενδύει ένα μέρος του πλούτου του στο εξωτερικό, ν' αγοράζει σπίτια και ν' αποθησαυρίζει χρυσές λίρες;"

Γ. Δερτιλή, *Κοινωνικός μετασχηματισμός και στρατιωτική επέμβαση (1880-1909)*, σ.95-96.

Μονάδες 25

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ Α΄

ΘΕΜΑ Α1

- α. Σχολικό βιβλίο , «Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη», Γ΄ Ενιαίου Λυκείου, σελ.14-16: «Η εργατική τάξη...της βιομηχανικής υπανάπτυξης του τόπου».
- β. Σχολικό βιβλίο, «Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη», Γ΄ Ενιαίου Λυκείου, σελ. 48-49: «Με τους βαλκανικούς πολέμους ... για μια μελλοντική ανάπτυξη».

ΘΕΜΑ Α2

α. 1→ στ 2→ δ 3→α 4→ β

- β. «Αντιδιεθνιστικό σύμφωνο», Σχολικό βιβλίο, σελ.236: «Η Γερμανία και η Ιταλία ... των φασιστικών καθεστώτων» (ή πολλαπλασιάζονται»).

«Σύμφωνο Μολότωφ- Ρίμπεντροπ» Σχολικό βιβλίο, σελ. 238-239:Από το μέρος του ο Χίτλερ ... Λετονία)».

«Σύμφωνο της Άγκυρας», Σχολικό βιβλίο, σελ: 96-97: «Εξάλλου η Γαλλία ... της τουρκικής αστυνομίας».

«Σοβιετικοκεμαλικό σύμφωνο φιλίας», Σχολικό βιβλίο σελ. 97 - 98: «Μεταξύ της Σοβιετικής Ένωσης ... προ την Κεμαλική Τουρκία».

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Β1

Σχολικό βιβλίο, σελ: 203-207: «Στον εσωτερικό τομέα ... υπήρξε πολύ σημαντική».

Ο Βενιζέλος στην ομιλία του που παρατίθεται, ασκεί κριτική στο εκπαιδευτικό σύστημα που υφίσταται ως εκείνη την περίοδο. Ιδιαίτερα, εκφράζει τη διαφωνία του στον κλασικό προσανατολισμό της εκπαίδευσης και διατυπώνει την άποψη ότι για την πλειοψηφία των μαθητών η κλασική εκπαίδευση είναι στείρα και άγονη, εφόσον δεν λαμβάνονται υπόψη στη διάρκεια της μέσης εκπαίδευσης, οι κοινωνικές ανάγκες και δε προετοιμάζονται επαρκώς οι μαθητές, ώστε να καταστούν παραγωγικοί και χρήσιμοι στο κοινωνικό σύνολο. Αντιθέτως μάλιστα επισημαίνει πως καθώς αυτοί αποφοιτούν (από τη μέση εκπαίδευση ατελώς μορφωμένοι και χωρίς κανενός είδους επαγγελματικό προσανατολισμό, μπορεί στο μέλλον να αποτελέσουν παράγοντες κοινωνικής ανατροπής).

Όσον αφορά την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ο Βενιζέλος θεωρεί ότι είναι αναγκαίο να γίνει εξαιρετής η υποχρεωτική εκπαίδευση και να παρέχονται γεωργικές γνώσεις στα σχολεία των γεωργικών περιφερειών.

Με βάση αυτές τις θέσεις, ο Βενιζέλος προσπάθησε να δημιουργήσει ένα σχολείο που και ουσιαστικές γνώσεις να παρέχει, και τις κοινωνικές ανάγκες να λαμβάνει υπόψη του και για το σκοπό αυτό πραγματοποίησε τη μεταρρύθμιση στην εκπαίδευση, με βασικούς άξονες την

ανάπτυξη των τεχνικών και επαγγελματικών σχολών και τη βελτίωση των συνθηκών παροχής της παιδείας. Πρόκειται επομένως για ένα ρεαλιστικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα, προσαρμοσμένο στις ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας.

ΘΕΜΑ Β2

Σχολικό βιβλίο, σελ. 7-8: Σαν εισαγωγή μπορεί να μπει: σχολικό βιβλίο σελίδα 7: «Η πορεία ... βιομηχανία.)».

«Τόσο οι Έλληνες αστοί ... μείωνε την ανταγωνιστικότητά τους», σελίδα 9: «Θα πρέπει να σημειωθεί ... αστούς των παροικιών» σελ: 9-10: «Αδυνατώντας να επεκτείνουν ... παρέμεναν ακαλλιέργητα».

Σελίδα 10-11: «Συμπεράσματα ... για να βγει από την υπανάπτυξη» (ή και στο πολιτικό επίπεδο).

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία της πηγής, οι Έλληνες αστοί αρέστηκαν σε κερδοσκοπικές και χρηματιστικές δραστηριότητες, με αποτέλεσμα η Ελλάδα να παραμείνει χώρα αγροτική με διογκωμένο τον τριτογενή τομέα παραγωγής. Το γεγονός ότι οι Έλληνες αστοί απέφευγαν τις επενδύσεις στη βιομηχανία, είχε ως συνέπεια το μεταπρατικό χαρακτήρα της ελληνικής οικονομίας, η οποία διέπονταν από τις προκαπιταλιστικές σχέσεις παραγωγής.